

AUKŠČIAUSIOJI
AUDITO INSTITUCIJA

VERTINIMO ATASKAITA

SKURDO MAŽINIMO PAŽANGOS VERTINIMAS

2021 m. gruodžio 15 d.

Nr. VRE-4

Vertinimą atliko: Akvilė Kernagė (grupės vadovė), Ramunė Marcikonytė, Jovita Juzonienė, Eglė Merkininkienė.

Vertinimo ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Socialinių reikalų ir darbo komitetui, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA.....	5
ĮŽANGA	7
VERTINIMO REZULTATAI	8
1. SKURDO RODIKLIŲ TENDENCIJOS LIETUVOJE	8
1.1. Skurdo rodikliai Lietuvoje negerėja	8
1.2. Socialinės paramos veiksmingumo indeksai savivaldybėse skiriasi iki 4 kartų ..	11
2. POKYČIAI PO SOCIALINĖS PARAMOS VALSTYBINIO AUDITO REKOMENDACIJŲ.....	15
PRIEDAI	21
1 priedas. Vertinimo apimtis ir metodai.....	21
2 priedas. Socialinės paramos veiksmingumo indekso rodikliai	23
3 priedas. Audito „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“ rekomendacijų įgyvendinimo planas.....	25
4 priedas. Socialinės pašalpos gavėjų ir skurstančių asmenų santykis (proc.) savivaldybėse 2020 m., palyginti su šio rodiklio vidutiniu dydžiu (10,9 proc.).....	27

PAGRINDINIAI FAKTAI

8 918 mln. Eur

sudarė socialinės apsaugos išlaidos išmokoms 2020 m. (pagal preliminarius Eurostato duomenis).

1 iš 5 žmonių

(585 tūkst.) Lietuvoje gyveno žemiau skurdo rizikos ribos (430 Eur/mėn.) 2020 m.

140 tūkst.

šalies gyventojų gyveno žemiau absoliutaus skurdo ribos (257 Eur/mėn.) 2020 m.

22 vieta

tarp 26 Europos Sąjungos šalių pagal skurdo rizikos lygį 2020 m.

12 proc.

didėjo socialinės apsaugos išlaidos išmokoms 2020 m., palyginti su 2019 m. (pagal preliminarius Eurostato duomenis).

0,8 proc. p.

sumažėjo socialinių išmokų įtaka skurdo rizikos lygiui 2020 m., palyginti su 2019 m.

5,2 iš 10 balų

savivaldybių socialinės paramos veiksmingumas 2020 m.

25 proc. p.

skiriasi skurdo rizikos lygis savivaldybėse 2020 m.

9,6 proc.

asmenų, esančių žemiau skurdo rizikos ribos, gauna socialinę pašalpą.

43 proc.

savivaldybių skurdo mažinimo srities indeksas gerėjo 2020 m., palyginti su 2019 m.

SANTRAUKA

Vertinimo svarba

Skurdas neigiamai veikia sveikatą ir ilgai turi psichologinių pasekmių, riboja galimybes tiek suaugusiesiems, tiek vaikams, iššvaisto skurstančių asmenų potencialą, sukelia sunkumų ir nepriteklių¹. Skurdo mažinimui svarbi veiksminga socialinės paramos sistema, užtikrinanti efektyvią pagalbą žmonėms, kuriems ji reikalinga, yra prieinama, adekvati ir įgalinanti juos išeiti iš paramos sistemos, ir prevenciją – kuo mažiau žmonių parama yra reikalinga, o iš paramos sistemos išėjusieji sėkmingai užsitikrina savo ir savo vaikų poreikius².

2019 m. Valstybės kontrolė atliko auditą³, kurio rezultatai atskleidė sisteminius trūkumus: neužtikrinama prieinama, adekvati, įgalinanti socialinė parama skurdžiai gyvenantiems asmenims, neteikiamos reikiamos paslaugos ir kita pagalba pagal individualius poreikius. Vėliausią audito rekomendaciją planuojama įgyvendinti 2022 metais, nors savivaldybėms ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai Seimo Audito komitetas pasiūlė nelaukiant termino imtis veiksmų. Suprasdama skurdžiai gyvenančių asmenų apsaugos svarbą ir siekdama paskatinti sprendimų priėmėjus aktyviau imtis veiksmų, įgyvendinančių auditų rekomendacijas, siekiant gerinti skurdo situaciją šalyje, aukščiausioji audito institucija atliko vertinimą.

Vertinimo tikslas ir apimtis

Vertinimo tikslas – susistemintai pateikti informaciją apie skurdo rodiklius, savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo rodiklius, išlaidas skurdui mažinti, vykdomas priemones, permainas ir pažangą įgyvendinant valstybinio audito rekomendacijas.

Pagrindinės vertinimo kryptys:

- skurdo rodiklių dinamika Lietuvoje ir vykdomos priemonės skurdui mažinti;
- ankstesnio Valstybės kontrolės audito⁴ rekomendacijų įgyvendinimas.

Vertinimo subjektas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Vertinamas 2020–2021 m. laikotarpis. Siekiami įvertinti pokyčius, naudojome ir ankstesnių metų duomenis.

¹ Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo 2021 m. apžvalga „Skurdas ir socialinė atskirtis“. Prieiga per internetą: <https://www.smtinklas.lt/metine-skurdo-ir-socialines-atskirties-apzvalga/> (žiūrėta 2021-11-17).

² Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacija. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritis/socialine-statistika/socialines-paramos-veiksmingumo-stebesena-lietuvos-savivaldybese> (žiūrėta 2021-11-17).

³ „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“, 2019-07-29 Nr. VA-5.

⁴ Ten pat.

Pagrindiniai vertinimo rezultatai

Skurdo rizikos lygis Lietuvoje išlieka vienas didžiausių ES

Skurdo rizikos lygis Lietuvoje kinta nedaug: nuo 2019 m. padidėjo 0,3 proc. p. ir 2020 m. sudarė 20,9 proc., o socialinių išmokų įtaka skurdo rizikos lygiui 2019–2020 m. sumažėjo 0,8 proc. p. Skurdo rizikos lygis didėjo pažeidžiamiausiose asmenų grupėse, išskyrus vaikus, labiausiai didėjo (4,4 proc. p.) senatvės pensininkų grupėje – iki 39,5 proc. 2020 m. Socialinės apsaugos išlaidos išmokoms didėja, jų santykis su BVP didėja nedaug (2019 m. – 16,1 proc., ES vidurkis – 26,9 proc.), o skurdo rizikos lygis nemažėja ir lieka vienas didžiausių ES (2020 m. 22 vieta iš 26⁵).

Savivaldybių socialinės paramos veiksmingumas vidutinis, 2017–2020 m. siekė 5,2 balo iš 10, skirtumai tarp savivaldybių nėra dideli. Netolygumai tarp savivaldybių stebimi pagal kai kuriuos indekso rodiklius, pavyzdžiui: skurdo rizikos lygis svyruoja nuo 13,5 iki 38,5 proc., socialinės pašalpos gavėjų ir skurstančių asmenų santykis – nuo 1 iki 25 proc. Didžiųjų miestų savivaldybėse yra geresnė situacija skurdo mažinimo srityje, bet socialinių paslaugų rodikliai blogesni. Rodiklių netolygumai tarp savivaldybių signalizuoja, kad tiek ministerija, tiek savivaldybės turėtų skirti dėmesį geresnius rodiklius pasiekiančių savivaldybių praktikos analizei, jos sklaidai ir pritaikymui kitose savivaldybėse.

Didžiausių laukiamą poveikį duotų kompleksinis pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija skiria dėmesį minėto Valstybės kontrolės audito⁶ metu teiktų rekomendacijų įgyvendinimui: sukurta savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo stebėsenos sistema⁷, didinant gyventojų informuotumą pateikta susisteminta informacija apie visas paramos rūšis pagal gyvenimo atvejus⁸; teisės aktų pakeitimais savivaldybės įgalintos rengti gyventojų poreikius atitinkančius socialinių paslaugų planus; supaprastinus kriterijus sudarytos palankesnės sąlygos gauti socialinę pašalpą įsidarbinus ir padidintas jos dydis; valstybės socialinės paramos efektyvumo ir poveikio stebėsenai pradėtas taikyti EUROMOD modelis. Tačiau dar neįgyvendintos dvi svarbios rekomendacijos: vėluoja rekomendacijos dėl elektroninių paslaugų plėtros įgyvendinimas, nesudaromos galimybės supaprastinti paramos teikimo procesą; trūksta iniciatyvos spartesniam ypač svarbios rekomendacijos dėl socialinės paramos kompleksinio teikimo įgyvendinimui (asmenų, kuriems reikia pagalbos, identifikavimui ir paslaugų įvertinimui gyventojų poreikius teikimui). Socialinės paramos audito ataskaitoje pateiktos kompleksinės rekomendacijos sistemos tobulinimui, todėl didžiausių laukiamą poveikį duotų visų jų įgyvendinimas.

Socialinės paramos srityje savivaldybės vykdo savarankiškas funkcijas ir joms yra suteikti platūs įgaliojimai, todėl nuo jų iniciatyvos didele dalimi priklauso sėkmingas priimtų pakeitimų taikymas ir situacijos skurdo srityje gerinimas. Savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo rodikliai nerodo gerėjančios situacijos: 2017–2020 m. nuo 61 iki 53 proc. mažėjo socialinės pašalpos gavėjų, gaunančių paslaugas, nuo 11,6 iki 9,6 proc. sumažėjo skurstančių asmenų, gaunančių socialines pašalpas. Šių rodiklių blogėjimui 2020 m. įtakos galėjo turėti COVID-19 pandemijos laikotarpiu pradėta mokėti darbo paieškos išmoka ir paslaugų teikimo iššūkiai dėl pandemijos, nors jos metu ypač aktualus paslaugų prieinamumas pažeidžiamiausios grupės.

⁵ Neįtraukta Italija, nes vertinimo metu Eurostate dar nebuvo šios šalies duomenų.

⁶ Ten pat.

⁷ Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-statistika/socialines-paramos-veiksmingumo-stebesena-lietuvas-savivaldybese>.

⁸ Skiltis „Socialinė parama: kas man priklauso“. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-parama-kas-man-priklauso> (žiūrėta 2021-11-16).

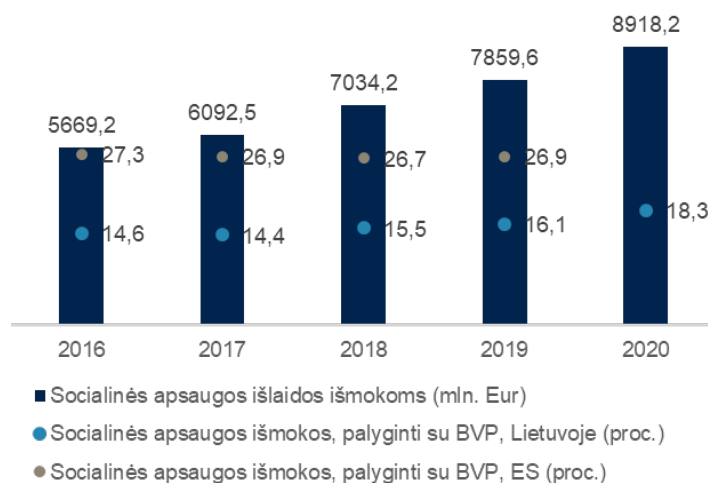
JŪŽANGA

Skurdui mažinti svarbi socialinės paramos sistema, kuria siekiama sudaryti būtinausias gyvenimo sąlygas asmenims (šeimoms), kurių pajamos nepakankamos, kad jie (jos) galėtų pasirūpinti savimi⁹. Valstybės teikiama socialinė parama apima pinigines (nedraudžiamosios išmokos, lengvatos, kompensacijos) ir nepiniginės (paslaugos, natūrinė parama) priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti būtinausias gyvenimo sąlygas ir minimalius poreikius nepasiturintiems asmenims (šeimoms), mažinti jų socialinę atskirtį.¹⁰

Skurstantys asmenys – tai asmenys, kurių namų ūkio (šeimoms) disponuojamos vidutinės mėnesio pajamos vienam asmeniui neviršija skurdo rizikos ribos (60 proc. visos šalies gyventojų ekvivalentinių disponuojamų pajamų medianos).¹¹ Lietuvoje žemiau skurdo rizikos ribos 2020 m. buvo apie 585 tūkst. gyventojų (20,9 proc.), t. y. kiek daugiau nei kas 5 šalies gyventojas gyveno žemiau skurdo rizikos lygio.

Europos Komisija 2020 m. pateiktoje ataskaitoje pažymi, kad skurdas ir pajamų nelygybė Lietuvoje išlieka vieni didžiausių Europos Sąjungoje¹², socialinės apsaugos išlaidos išmokoms kasmet auga, o jų santykis su BVP didėja nedaug ir atsilieka nuo ES vidurkio (1 pav.).

1 pav. Socialinės apsaugos išlaidų išmokoms dinamika ir jų santykis su BVP 2016–2020¹³ m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Eurostato duomenis

⁹ Vyriausybės 1994-05-09 nutarimu Nr. 360 patvirtinta Socialinės paramos koncepcija, 2 p.

¹⁰ Socialinės paramos veiksmingumo stebėsenos Lietuvos Respublikos savivaldybėse metodinės gairės. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritis/socialine-statistika/socialines-paramos-veiksmingumo-stebesena-lietuvos-savivaldybese> (žiūrėta 2021-11-18).

¹¹ Ten pat.

¹² Europos Komisijos ataskaita. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1584543810241&uri=CELEX:52020SC0514> (žiūrėta 2021-11-18).

¹³ 2020 m. socialinės apsaugos išlaidų išmokoms ir jų santykio su BVP duomenys yra preliminarūs. Prieiga per internetą: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/social-protection/data/early-estimates> (žiūrėta 2021-12-14).

VERTINIMO REZULTATAI

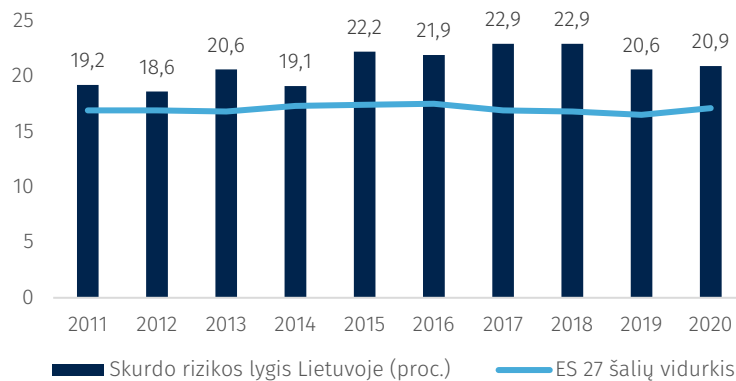
1. SKURDO RODIKLIŲ TENDENCIJOS LIETUVOJE

1.1. Skurdo rodikliai Lietuvoje negerėja

Santykinis skurdas

1. Europos Sąjungoje santykinio skurdo rodikliai rengiami pagal bendrą metodiką – santykinio skurdo riba apskaičiuojama kaip šalies gyventojų vidutinių pajamų lyginamoji dalis, už kurią mažesnes pajamas gaunantys gyventojai laikomi skurstančiais. Skurdo rizikos lygis – tai asmenų, kurių ekvivalentinės pinigines disponuojamosios pajamos mažesnės už skurdo rizikos ribą, dalis¹⁴. Skurdo rizikos riba Lietuvoje 2020 m. buvo 430 Eur per mėnesį vienam gyvenančiam asmeniui ir 904 Eur šeimai iš dviejų suaugusiųjų ir dviejų vaikų (iki 14 m.). Dėl gyventojų disponuojamųjų pajamų didėjimo skurdo rizikos riba, palyginti su 2019 m., padidėjo 13,4 proc.
2. Skurdo rizikos lygis kinta nedaug, didelio proveržio nėra: 2020 m. buvo 20,9 proc., ir, palyginti su 2019 m., padidėjo 0,3 proc. p. Lietuva 10 metų yra beveik paskutinė tarp Europos Sąjungos šalių (vidurkis 2020 m. – 17,1 proc.) (2 pav.).

2 pav. Skurdo rizikos lygio dinamika, palyginti su ES šalių vidurkiu (proc.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos statistikos departamento ir Eurostato duomenis

3. Lietuvos statistikos departamentas skurdo rizikos lygio rodiklius pateikia pagal amžiaus grupes, namų ūkio sudėtį, ekonominio aktyvumo statusą ir kt. Analizuojant šių rodiklių kaitą (2017–2020 m.) matyti, kad didžiausias skurdo rizikos lygis yra šiose grupėse¹⁵ (3 pav.):

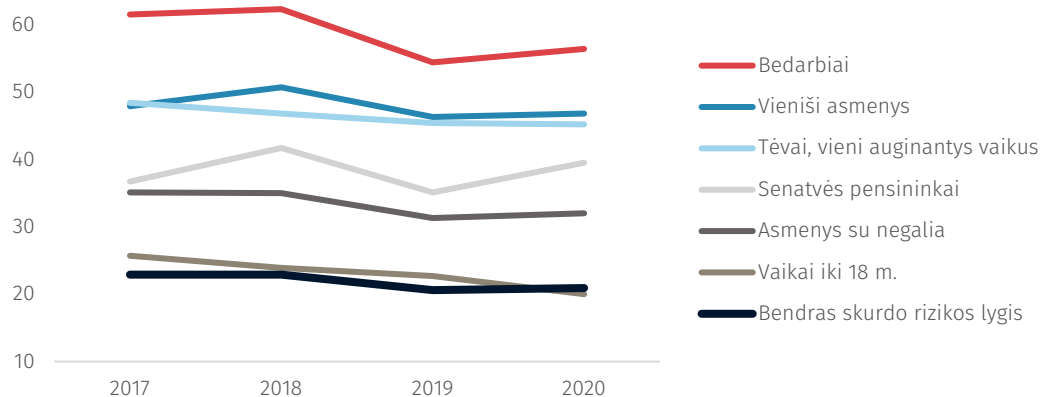
- senatvės pensininkų: padidėjo 4,4 proc. p. ir 2020 m. sudarė 39,5 proc., o ES 27 vidurkis 2020 m. buvo 17,3 proc. Vidutinė senatvės pensija Lietuvoje 2020 m. buvo 377 Eur ir sudarė 87,7 proc. skurdo rizikos ribos;

¹⁴ Lietuvos statistikos departamentas. Prieiga per internetą: <https://osp.stat.gov.lt/lietuvos-gyventoju-pajamos-ir-gyvenimo-salygos-2020/skurdo-rizika/skurdo-rizikos-lygis> (žiūrėta 2021-11-15).

¹⁵ Skirstymas į grupes yra sąlyginis, nes tie patys asmenys gali patekti į keletą grupių.

- vaikų iki 18 metų: palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 2,7 proc. p. ir 2020 m. sudarė 20 proc., ES 27 vidurkis 2020 m. buvo 19,4 proc.;
- vienišų asmenų: padidėjo 0,5 proc. p. (2020 m. – 46,8 proc., 2019 m. – 46,3 proc.);
- tėvų, vieni auginančių vaikų: sumažėjo 0,2 proc. p. (2020 m. – 45,2 proc., 2019 m. – 45,4 proc.);
- bedarbių: padidėjo 2 proc. p. ir 2020 m. sudarė 56,4 proc.;
- asmenų su negalia: padidėjo 0,7 proc. p. (2020 m. – 32 proc., 2019 m. – 31,3 proc.). 2019 m. ES 27 asmenų su negalia skurdo rizikos vidurkis – 21,1 proc.

3 pav. Skurdo rizikos lygio pagal asmenų grupes* dinamika 2016–2020 m.

* Skirstymas į grupes yra sąlyginis, nes tie patys asmenys gali patekti į keletą grupių.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos statistikos departamento duomenis

4. Siekiant mažinti pažeidžiamiausių asmenų grupių skurdo rizikos lygį, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija vykdė skurdo mažinimo priemones, susijusias su socialinių išmokų didinimu ir palankesnių sąlygų jas gauti sudarymu. 2020 m. buvo priimti sprendimai dėl pensijų senatvės pensininkams ir asmenims su negalia, priemokos prie pensijų, išmokų šeimoms, auginančioms vaikus, didinimo, išmokos besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai mokėjimo pailginimo iki 2 m., priešmokyklinės ir pirmos klasės mokinių nemokamo maitinimo, nevertinant pajamų. Ministerijos atlikti numatomų reformų poveikio vertinimai rodė, kad 2020 m. pensijų indeksacija ir priemokos prie jų stabilizuos senyvo amžiaus asmenų padėtį, o išmokų vaikams pakeitimai vaikų skurdą sumažins 2,5 proc. p.
5. Per COVID-19 pandemiją 2020 m. priimti Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai¹⁶ liks galioti ir po ekstremaliosios situacijos ir karantino atšaukimo¹⁷: padidinta vertinamų pajamų riba teisei į socialinę pašalpą nustatyti ir padidintas jos dydis, sudarytos palankesnės sąlygos gauti socialinę pašalpą įsidarbinus ir padidintas jos dydis, nustatyta didesnė būsto šildymo išlaidų dalies kompensacija vienam gyvenančiam asmeniui, padidinta neįskaitytinų pajamų procentinė dalis piniginei socialinei paramai gauti, atsižvelgiant į šeimos sudėtį ir vaikų skaičių, ir kt. Vykdytos kitos priemonės, susijusios su COVID-19 pandemija: mokėtos vienkartinės išmokos senyvo amžiaus asmenims, asmenims su negalia, vaikams, subsidijos išlikti darbo rinkoje, laikina darbo paieškos išmoka, laikina išmoka savarankiškai dirbantiems, ligos išmoka nesergančio vaiko priežiūrai. COVID-19 pasekmių

¹⁶ Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas, 3, 6, 7, 9, 10, 11, 15, 17, 21 ir 23 str.

¹⁷ Išskyrus nuostatą, kai skiriant piniginę socialinę paramą, nevertinamas turtas.

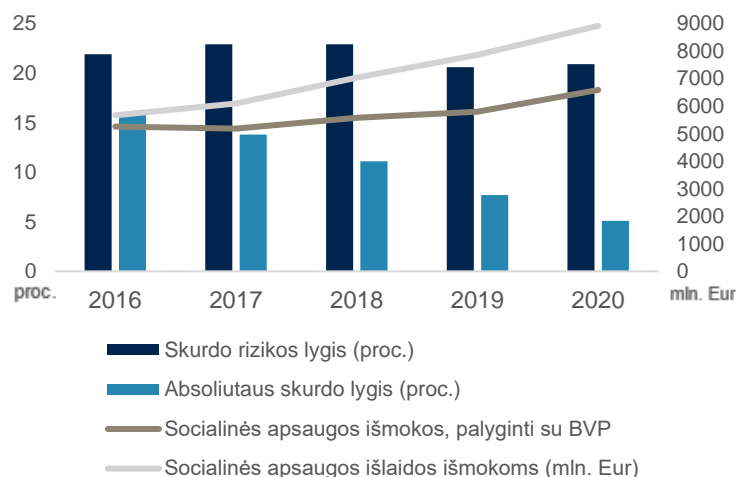
švelninimo priemonių poveikio vertinimas rodė šių priemonių poveikį santykinio skurdo rizikos lygio sumažėjimui, palyginti su scenarijumi, jei 2020 m. priemonių paketas nebūtų įgyvendintas: skurdo rizikos lygis mažės 2,5 proc. p.

- 2021 m., padidinus socialinių išmokų bazinius dydžius, jos vėl didėjo. Pradėtos mokėti vienišo asmens pensijos vienišiams šalpos pensijų gavėjams ir mažų pensijų priemokų gavėjams. Priimti nedarbo socialinio draudimo pakeitimai, leidžiantys nedarbo išmoką derinti su netekto darbingumo pensija, numatytas nemokamas maitinimas ir antrokams. 2021–2022 m. patvirtinta nauja pensijų indeksavimo sistema, numatytos papildomos išmokos vienišiams ir mažas pensijas gaunantiems asmenims, suplanuota peržiūrėti nedarbo socialinio draudimo sistemą. Tikimasi, kad 2021–2022 m. sprendimai darys teigiamą įtaką skurdo rodikliams ateityje.

Absolūtus skurdas

- 2018 m. Lietuvos statistikos departamentas ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pradėjo skaičiuoti absoliutaus skurdo rodiklius. Absoliutaus skurdo riba – ministerijos kasmet apskaičiuojamas pajamų dydis, reikalingas minimaliems asmens maisto ir ne maisto (prekių ir paslaugų) poreikiams patenkinti. Tie asmenys, kurių pajamos nesiekia šio dydžio, laikomi gyvenančiais absoliučiam skurde. 2020 m. absoliutaus skurdo riba – 257 Eur per mėnesį vienam gyvenančiam asmeniui ir 540 Eur šeimai iš dviejų suaugusių asmenų ir dviejų vaikų iki 14 m. amžiaus. Šio skurdo lygis 2020 m. sudarė 5,1 proc., palyginti su 2019 m., jis sumažėjo 2,6 proc. p. 2020 m. apie 140 tūkst. šalies gyventojų gyveno žemiau absoliutaus skurdo ribos.
- Lyginant skurdo rizikos ir absoliutaus skurdo lygių kitimą su socialinės apsaugos išlaidomis išmokoms matyti, kad socialinės apsaugos išlaidos išmokoms didėja, jų santykis su BVP kinta nedaug, o skurdo rizikos lygis nemažėja (4 pav.).

4 pav. Skurdo rizikos lygio, absoliutaus skurdo lygio ir socialinės apsaugos išmokų išlaidoms dinamika

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos statistikos departamento ir Eurostato duomenis

- Socialinių išmokų įtakos rodiklis rodo sumažėjusią jų įtaką skurdo rizikos lygiui, t. y. nemokant socialinių išmokų Lietuvos skurdo rizikos lygis 2019 m. būtų 9,5 proc. p. didesnis, 2020 m. – 8,7 proc. p. (pagal mūsų apskaičiuotą 2020 m. skurdo rizikos lygio iki ir po socialinių išmokų skirtumą Lietuva yra 11 vietoje tarp 25 ES šalių). Socialinės išmokos didžiausią įtaką turėjo namų ūkių su vaikais skurdo rizikos lygiui: atėmus socialines išmokas, šiuose namų ūkiuose

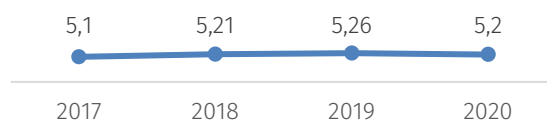
skurdo rizikos lygis 2020 m. padidėtų nuo 17,1 iki 30,2 proc., vaikų iki 18 m. amžiaus – nuo 20 iki 36,1 proc.

10. 2014–2020 m. nacionalinėje pažangos programoje¹⁸ numatyti tikslai, susiję su skurdo mažinimu, nebuvo pasiekti:
 - namų ūkių su vaikais skurdo rizikos lygį siekta sumažinti iki 13,5 proc. 2020 m., bet pasiekta rodiklis – 17,1 proc.;
 - skurdo rizikos lygio skirtumą iki sumokant ir išmokėjus socialines išmokas siekta padidinti iki 12 proc. p., bet pasiekta šio rodiklio reikšmė – 8,7 proc. p.;
 - dirbančių asmenų skurdo rizikos lygį siekta sumažinti iki 6,2 proc., tačiau sumažinta iki 8 proc.
11. Atsižvelgiant į šalies strateginiuose planavimo dokumentuose¹⁹ numatytas siektinas reikšmes, skurdo rizikos lygis iki 2024 m. turėtų sumažėti iki 17 proc. (nuo 20,6 proc. 2019 m.). Kadangi skurdo rizikos lygis 10 metų nemažėja, toks siekis gali būti nepasiektas.

1.2. Socialinės paramos veiksmingumo indeksai savivaldybėse skiriasi iki 4 kartų

12. 2021 m. rugsėjo mėn. startavo savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo stebėsenos sistema²⁰, skirta stebėti pagrindinius socialinės paramos sistemos rodiklius skurdo mažinimo, pagalbos ir prevencijos srityse ir juos sujungti į bendrą socialinės paramos veiksmingumo indeksą (toliau – SPVI). Jis parodo lyginamąją tų metų situaciją savivaldybėse.
13. Stebėsenos sistemos duomenys rodo, jog 2017–2020 m. savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo indeksas (SPVI) yra stabilus. ~5 balai (iš 10) rodo, kad savivaldybėms sekasi vidutiniškai (5 pav.). Šį indeksą sudaro 35 rodikliai, apimantys skurdo mažinimo (4), pagalbos (21) ir prevencijos (10) sritis. Visi rodikliai pateikiami 2 priede.

5 pav. Savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo indekso dinamika

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

14. Bendro SPVI skirtumai tarp savivaldybių nėra dideli: 2020 m. svyravo nuo 4 (Trakų r.) iki 6,38 (Skuodo r.). Skirtumai išryškėja analizuojant tam tikras sritis ir (ar) rodiklius.

¹⁸ Vyriausybės 2012-11-28 nutarimas Nr. 1482 (2016-12-07 nutarimo Nr. 1247 redakcija).

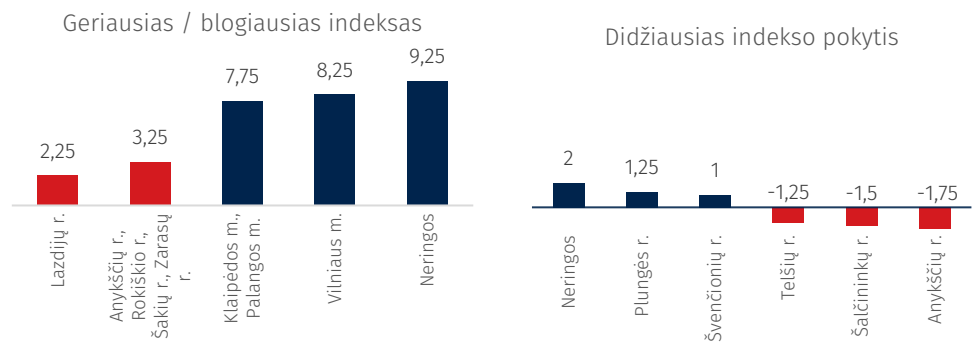
¹⁹ Vyriausybės 2021-03-10 nutarimu Nr. 155 patvirtintas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planas.

²⁰ Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-statistika/socialines-paramos-veiksmingumo-stebesena-lietuvos-savivaldybese> (žiūrėta 2021-11-16).

Skurdo mažinimo sritis

- Skurdo mažinimo srities rodikliais siekiama įvertinti skurdo rizikos paplitimo ir intensyvumo skirtumus savivaldybėse ir socialinės paramos gavėjų situaciją, pagal kurią būtų galima nustatyti ilgalaikio ar pasikartojančio ir vaikų skurdo riziką.
- Skurdo mažinimo srityje bendras indeksas 2020 m. buvo 5,5 balo (svyravo nuo 2,25 iki 9,25 tarp savivaldybių). Lyginant su 2019 m., jis gerėjo 43 proc., nesikeitė 23 proc., o blogėjo 33 proc. savivaldybių. Rodiklis labiausiai gerėjo Neringos, blogėjo Anykščių r. sav. (6 pav.).

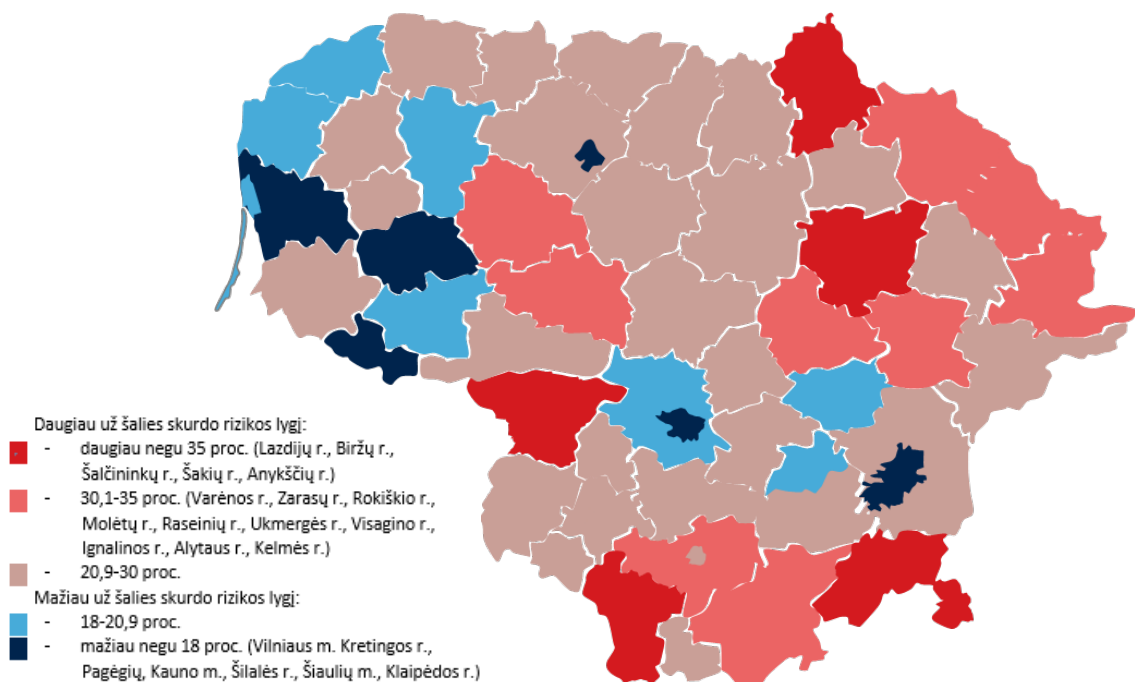
6 pav. 2020 m. skurdo mažinimo srities indeksas ir jo pokyčiai savivaldybėse

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

- Matomi palyginti dideli skurdo rizikos lygio svyravimai tarp savivaldybių – nuo 13,5 proc. Vilniaus m. iki 38,5 proc. Lazdijų r. (visos šalies skurdo rizikos lygis 2020 m. siekia 20,9 proc.). Didžiųjų miestų savivaldybėse padėtis geresnė (7 pav.).

7 pav. Skurdo rizikos lygis savivaldybėse 2020 m.

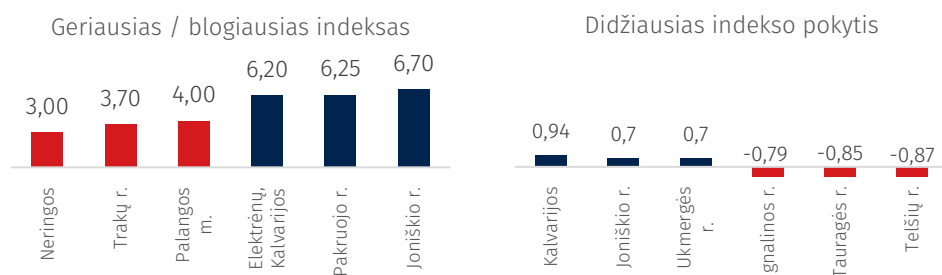

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

Pagalbos sritis

18. Pagalbos srities rodikliais siekiama įvertinti socialinės paramos teikimo veiksmingumą savivaldybėse pagal jos formą: būstas, užimtumas, socialinės paslaugos, pinigine socialinė parama bei paramos teikimo adekvatumą, prieinamumą ir jos gavėjų įgalinimą.
19. Pagalbos srityje bendras indeksas 2020 m. buvo 5,1 balo (svyravo nuo 3 iki 6,7) ir, palyginti su 2019 m., pusės savivaldybių rodikliai šioje srityje gerėjo, kitos pusės – blogėjo (8 pav.).

8 pav. 2020 m. pagalbos srities indeksas ir jo pokyčiai savivaldybėse

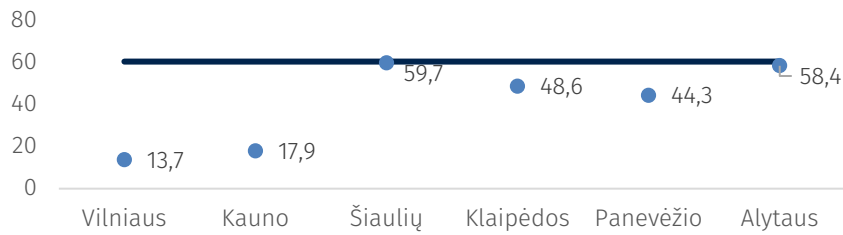
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

20. Blogėjančią situaciją pagalbos srityje rodo šių rodiklių mažėjimas 2017–2020 m.:
- Nuo 28 iki 11 proc. sumažėjo Užimtumo tarnyboje registruotų socialinės pašalpos gavėjų, kurie dalyvauja aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse (toliau – ADRPP). Pastebimi dideli šio rodiklio skirtumai tarp savivaldybių (pvz.: Utenos r. – 100 proc., Zarasų r. – 45 proc.; Birštono, Neringos ir Rietavo 2020 m. nė vienas pašalpos gavėjas nedalyvavo ADRPP). Europos Komisija Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano analizėje²¹ taip pat pasisako, kad ADRPP, kuriomis remiamas perkvalifikavimas, kvalifikacijos tobulinimas ir judumas, aprėptis mažėja. ADRPP turėtų padėti didinti asmenų įsitraukimą į darbo rinką, tačiau jų efektyvumo stebėsenos sistema tobulintina, todėl nėra aišku, ar finansavimas yra nukreipiamas labiausiai pasiteisinusioms ir efektyviausioms aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms²².
 - Nuo 11,6 iki 9,6 proc. sumažėjo socialinės pašalpos gavėjų ir skurstančių asmenų santykis (didžiausias Kalvarijos sav. – 25 proc., mažiausias Neringos sav. – 1 proc.) (4 priedas). Tai rodo, kad situacija savivaldybėse identifikuojant asmenis, kuriems reikia pagalbos, negerėja.
 - Nuo 61 iki 53 proc. sumažėjo socialinės pašalpos gavėjų, per metus gavusių bent vienos rūšies socialinę paslaugą; nuo 11 iki 9 proc. sumažėjo gavusių bent trijų rūšių paslaugas. Didžiuosiuose miestuose gavusiųjų paslaugas yra mažiau, tai rodo, kad skiriant paramą mažiau atsižvelgiama į individualius poreikius (9 pav.).

²¹ Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano analizė, 2021-07-02. Prieiga per internetą: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4ad16ce8-db44-11eb-895a-01aa75ed71a1/language-it> (žiūrėta 2021-11-15).

²² „Išlaidų aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms peržiūra“, UAB „BGI Consulting“, 2020-11-13.

9 pav. Socialinės pašalpos gavėjų, per metus gavusių bent vienos rūšies socialinę paslaugą, dalis didžiuosiuose miestuose, palyginti su šio rodiklio vidutiniu dydžiu (60,4 proc.)

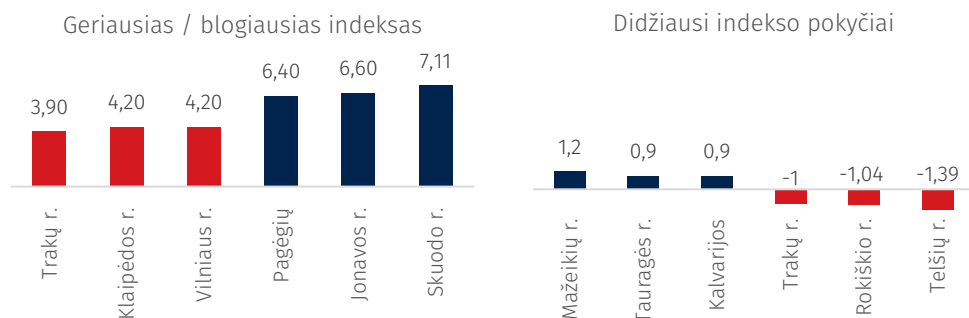
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

21. Pagalbos srityje gerėjo šie būsto, piniginės socialinės paramos ir užimtumo rodikliai:
- 2017–2020 m. nuo 3 iki 7 proc. padaugėjo socialinio būsto laukiančių asmenų, kurie gauna būsto nuomos mokesčio dalies kompensacijas; nuo 45 iki 51 proc. – patenkinto socialinio būsto poreikio dalis savivaldybėse;
 - 2017–2020 m. nuo 43 iki 69 proc. padidėjo socialinės pašalpos gavėjų bendrosios pajamos, nuo 35 iki 59 proc. – socialinės pašalpos gavėjų gaunamos piniginės paramos vertė (proc. nuo minimalaus vartojimo poreikių dydžio (toliau – MVPD). Pastebima, kad nė vienoje savivaldybėje vidutinės pašalpos gavėjų pajamos nesudaro MVPD dydžio, rodančio, kiek pinigų reikia, kad asmuo ar namų ūkis galėtų patenkinti būtiniausius poreikius;
 - 2018–2020 m. daugėjo įsidarbinusių socialinės pašalpos gavėjų: nuo 21 iki 26 proc. padaugėjo socialinę pašalpą gaunančių šeimų su vaikais, kuriose bent vienas asmuo įsidarbino; nuo 22 iki 32 proc. – suaugusių pašalpos gavėjų, kurie gauna su darbo santykiais susijusias pajamas (įskaitant savarankiškai dirbančius).

Prevencijos sritis

22. Prevencijos srities rodikliais siekiama įvertinti socialinės paramos išteklius ir socialinės paramos sistemos funkcionavimui aktualius aplinkos veiksnius savivaldybėse.
23. Prevencijos srityje bendras indeksas 2020 m. buvo 5,3 balo (svyravo nuo 3,9 iki 7,11) ir, palyginti su 2019 m., gerėjo 40 proc., nesikeitė 2 proc., o blogėjo 58 proc. savivaldybių (10 pav.).

10 pav. 2020 m. prevencijos srities indeksas ir jo pokyčiai savivaldybėse

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

24. Analizuojant prevencijos srities rodiklius stebima neigiama tendencija, jog 2017–2020 m. nuo 18 iki 7 proc. sumažėjo ADRPP dalyvaujančių asmenų dalis tarp visų UT registruotų bedarbių.
25. Analizuojant skurdo rodiklių dinamiką tiek šalies, tiek savivaldybių mastu matyti, kad rodikliai nerodo gerėjančios skurdo situacijos šalyje. Savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo indekso duomenyse stebimi netolygumai rodo, kad su turimais ištekliais jos gali pasiekti labai skirtingus rezultatus, todėl tiek ministerija, tiek savivaldybės turėtų skirti dėmesį geresnius rodiklius pasiekiančių savivaldybių praktikos analizei, jos sklaidai ir pritaikymui kitose savivaldybėse.

2. POKYČIAI PO SOCIALINĖS PARAMOS VALSTYBINIO AUDITO REKOMENDACIJŲ

26. Valstybės kontrolė 2018–2019 m. atliko auditą, kurio tikslas buvo įvertinti, ar socialinės paramos skurdžiai gyvenantiems asmenims sistema suteikia galimybes patenkinti minimalius vartojimo poreikius ir ar savivaldybės panaudoja įsitraukimo į darbo rinką skatinimo priemones²³. Toliau pateikiamos audito metu nustatytos problemos ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiksmai joms spręsti. Detalus rekomendacijų įgyvendinimo planas su jų įgyvendinimo būkle ir terminais pateikiamas 3 priede.

Socialinė pašalpa įsidarbinus

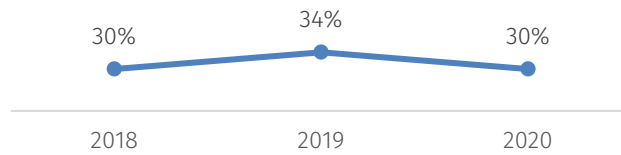
27. Auditas atskleidė, kad didelė dalis socialinės pašalpos gavėjų tampa priklausomi nuo socialinės paramos sistemos, t. y. ilgalaikiai. Savivaldybės turėjo galimybes mokėti papildomai skiriamą socialinę pašalpą asmenims įsidarbinus ir taip skatinti juos įsitraukti į darbo rinką, bet šia galimybe pasinaudota nedaug. Pagrindinės priežastys – visuomenės informavimo trūkumas ir ribojančios įstatymo sąlygos, kurias turi atitikti įsidarbinęs pašalpos gavėjas.
28. Siekiant didinti socialinės pašalpos gavėjų motyvaciją integruotis į darbo rinką, priimti Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo pakeitimai²⁴, kuriais supaprastinti papildomai skiriamos socialinės pašalpos įsidarbinus gavimo kriterijai ir sudarytos palankesnės sąlygos ją gauti: atsakyta gaunamo darbo užmokesčio dydžio ribojimo („lubų“) (iki 2 minimaliųjų mėnesinių algų); atsakyta reikalavimo, kad įsidarbinusio asmens šeimos nariai turi atitikti bent vieną iš nustatytų sąlygų, kurioms esant turi teisę į piniginę socialinę paramą. Taip pat padidintas papildomai skiriamos socialinės pašalpos įsidarbinus dydis ir jis diferencijuotas priklausomai nuo mokėjimo trukmės (nuo 100 iki 50 proc. socialinės pašalpos, mokėtos per praėjusius 6 mėn., vidutinio dydžio).
29. Savivaldybių rodiklių analizė rodo, kad situacija spėndžiant socialinės pašalpos gavėjų motyvacijos integruotis į darbo rinką problemas negerėja, 2020 m. papildomai skiriamą socialinę pašalpą įsidarbinus gavo tik 1,5 proc. visų įsidarbinusių socialinės pašalpos gavėjų, o 98,5 proc. paramos gavėjų šia galimybe nepasinaudojo. Tai rodo, kad socialinės pašalpos gavėjai galimai neinformuojami apie jiems priklausančią papildomą piniginę socialinę

²³ „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“, 2019-07-29 Nr. VA-5.

²⁴ Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas, 2020-05-07, 10 str. 1 d.

paramą įsidarbinus ir neišnaudojamas priemonės potencialas gerinant integraciją į darbo rinką. Be to, ilgalaikių socialinės pašalpos gavėjų dalis kinta nedaug (11 pav.).

11 pav. Ilgalaikių socialinės pašalpos gavėjų dalis tarp visų socialinės pašalpos gavėjų, proc.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

Socialinės paramos veiksmingumo stebėseną

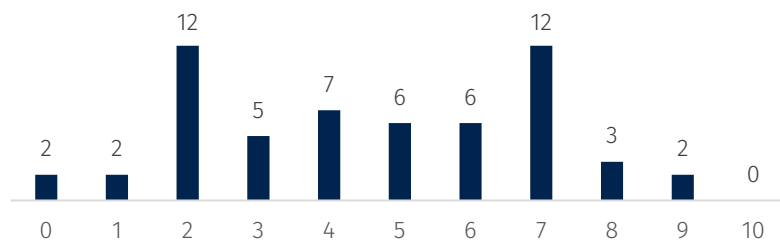
30. Socialinės paramos audito (2019 m.) rezultatai parodė, kad nėra nuspręsta, kokius rodiklius reikėtų stebėti ir kokias analizes atlikti socialinės paramos efektyvumui ir poveikiui matuoti, nėra nustatyta siektinų ar rekomenduojamų rodiklių, pagal kuriuos būtų stebimas socialinės paramos priemonių veiksmingumas savivaldybėse, nebuvo stebėtas ir vertintas skurdo rodiklis savivaldybėse.
31. Siekiant vykdyti įrodymais grįstą politiką, priimti pagrįstus sprendimus ir analizuoti priemonių ir investicijų poveikį socialinei gerovei, sukurta savivaldybių socialinės paramos rezultatyvumo matavimo sistema – analitinis įrankis stebėsenai pagal 35 pagrindinius socialinės paramos rodiklius skurdo mažinimo, pagalbos ir prevencijos srityse, juos sujungus į bendrą indeksą. Indekso rodiklių reikšmės standartizuojamos: joms priskiriami statistiniai rangai, matuojami balais nuo 1 iki 10. Šis metodas leidžia tarpusavyje lyginti panašių savivaldybių rezultatus, raginama orientuotis į geriausius rezultatus pasiekusias, sekti jų gerosios praktikos pavyzdžiais. Vykdam stebėseną, siekiama plėtoti veiksmingos socialinės paramos sistemos viziją, diegti teigiamas paskatas savivaldybėms tobulinti paramos teikimą, dalytis patirtimi ir prisidėti prie skurdo mažinimo tikslų.
32. Tobulinant valstybės socialinės paramos efektyvumo ir poveikio stebėsenos sistemą įdiegtas socialinės paramos, fiskalinės ir socialinės apsaugos politikos analizės modelio EUROMOD komponentas Lietuvai. Remiantis juo sukurtos skurdo ir nelygybės prognozių, piniginių paskatų dirbti ir tipinių šeimų rodiklių metodikos. Modelis pradėtas naudoti vertinant numatomą planuojamų įgyvendinti socialinių išmokų sistemos pokyčių poveikį skurdui, nelygybei, valstybės biudžetui: pvz., 2020–2021 m. atlikti pensijų indeksavimo ir papildomų išmokų, piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams, išmokos vaikui, vienišo asmens pensijų, NPD, MMA didinimo poveikio vertinimai, pateiktos skurdo ir nelygybės prognozės 2020 m. Planuojant kitas reformas (pensijų indeksacijos, socialinio draudimo senatvės pensijos apskaičiuojamo dydžio formulės keitimo) atlikti darbiniai poveikio skurdui skaičiavimai, kurių poveikio vertinimai ministerijos interneto svetainėje neskelbiami.
33. Ministerija atlieka planuojamų pokyčių socialinių išmokų sistemoje priemonių poveikio vertinimus, bet įvykdytų ar vykdomų priemonių poveikis vertinamas epizodiškai: 2019 m. atlikta išmokos vaikui (vaiko pinigų) gavėjų ir dydžių analizė ir įtaka skurdo mažinimo rodikliams, 2020–2021 m. – visuotinio mokinių nemokamo maitinimo stebėseną; faktinis skurdo rizikos sumažėjimas nelyginamas su prognozuotu planuojant priemones. Neanalizuojant įvykdytų ar vykdomų priemonių ir investicijų efektyvumo, nevertinant

faktinio jų poveikio visuomenės socialinei gerovei, nesudaromos sąlygos priimti pagrįstus sprendimus dėl efektyviausių priemonių tęstinumo.

Visuomenės informavimas

34. Audito metu buvo nustatyta, kad informavimo priemonėse trūksta susistemintos, aktualios, reguliariai atnaujinamos, patogiai prieinamos informacijos apie visas socialinės paramos rūšis, jos teikimo ir gavimo sąlygas, dydžius, todėl nesudaromos sąlygos asmenims gauti informaciją, kad jie galėtų pasinaudoti savo teisėmis į socialinę paramą.
35. Siekiant didinti socialinės paramos prieinamumą ir gyventojų informuotumą, ministerija parengė ir interneto svetainėje pavišino²⁵ informaciją apie šios paramos rūšis ir socialinio draudimo išmokas, apie socialines paslaugas pagal gyvenimo atvejus (pvz.: įvaikinus vaiką, sulaukus senatvės, slaugant šeimos narį ir kt.), kad gyventojai žinotų, kokios paslaugos ir kokia pagalba jiems priklauso, galėtų jomis pasinaudoti. Parengtas bendro dizaino reklaminis skydelis skelbiamas savivaldybių interneto svetainėse, vykdyta viešinimo kampanija internete, televizijoje ir spaudoje.
36. Šių veiksmų poveikį didinant gyventojų informuotumą turėtų atskleisti savivaldybių svetainių informacijos kokybės ir kliento informavimo kokybės vertinimo rodikliai. Pastarąjį planuojama įvertinti 2021 m. pabaigoje pagal pinigines socialinės paramos gavėjų apklausos duomenis dėl jiems teikiamos informacijos apie paslaugas. Savivaldybių svetainių informacijos kokybės (prieinamumo) rodiklio įvertinimai (pagal 2021 m. gegužės mėn. apklausos rezultatus) pasiskirstę netolygiai – nuo 0 iki 9 (iš 10-ies) balų, o bendras įvertinimas – 4,6 balo, be to, 48 proc. (28 iš 58) savivaldybių gavo mažiau nei 5 balus (12 pav.). Taigi tobulintinas gyventojų informavimas apie savivaldybių teikiamą socialinę paramą ir paslaugas.

12 pav. Savivaldybių gautų įvertinimų balais (nuo 0 iki 10) skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

Socialinių paslaugų planavimas

37. Kad parama skatintų asmenis integruotis į visuomenę ir galinčius dirbti grąžintų į darbo rinką, būtinos socialinės paslaugos. Audito rezultatai rodė, kad savivaldybės neužtikrina tikrųjų gyventojų paslaugų poreikių identifikavimo: sudarydamos šių paslaugų planus 50 savivaldybių neapklausė gyventojų, 45 – NVO ir seniūnijų, 45 rėmėsi praėjusių metų duomenimis. Informacinėje sistemoje nė viena jų nepateikė duomenų apie visas 30 socialinių

²⁵ Skiltis „Socialinė parama: kas man priklauso“. Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-ritys/socialine-parama-kas-man-priklauso> (žiūrėta 2021-11-16).

paslaugų rūšių, o 22 teikė ne daugiau kaip apie 5 paslaugų rūšis. Todėl trūksta informacijos, kokias paslaugas reikėtų plėtoti siekiant patenkinti minimalius gyventojų poreikius.

38. Siekiant spręsti šias problemas priimti Socialinių paslaugų planavimo metodikos pakeitimai²⁶ apima rekomendacijas savivaldybėms rengiant šių paslaugų planus: įtraukti tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius, šeimos, nevyriausybinių organizacijų, jaunimo reikalų tarybas ir tarpinstitucinių grupių atstovus, taikyti gyventojų apklausos, duomenų analizės ir kitus metodus, remtis socialinei situacijai vertinti svarbia informacija.

Elektroninių paslaugų plėtra

39. Auditas parodė, kad, siekiant supaprastinti paramos teikimo procesą, turėtų būti suteiktos galimybės prašymą gauti paramą pateikti ir elektroniniu būdu, tačiau ne visoms paramos rūšims tokia prieiga sukurta. Norint ją gauti reikia pateikti pagrindžiančius dokumentus, savivaldybės vis dar neturi galimybių naudotis E. sveikatos ir Lietuvos teismų informacinėmis sistemomis. Taip sumažinamos galimybės greičiau priimti sprendimus dėl paramos teikimo.
40. Siekiant spręsti šią problemą ministerijai rekomenduota „tobulinti informacines sistemas, kad būtų užtikrintos prašymų pateikimo, asmens bylos formavimo ir prieigų prie trūkstamų registų ar informacinių sistemų galimybės“, bet rekomendacijos įgyvendinimas vėluoja (terminas buvo 2021-09-30). Ministerijos įgyvendinamo projekto „Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos elektroninių paslaugų plėtra“ metu numatyta sukurti naujas ir modernizuoti esamas paslaugas, įskaitant prašymų formų socialinei paramai perkėlimą į elektroninę erdvę, sukurti šios paramos gavėjo elektroninę bylą, kad visi jo duomenys ir dokumentai būtų pasiekiami vienoje vietoje. Numatytas ir naujų integracinių sąsajų sukūrimas su išorinėmis sistemomis, bet galimybių supaprastinti paramos teikimo procesą nebus dar dvejus metus – projektą planuojama įgyvendinti iki 2023 m. pabaigos.

Socialinės paramos kompleksinio teikimo modelis

41. Audito rezultatai parodė, kad faktiškai suteikta parama užtikrina tik mažos dalies asmenų minimalius vartojimo poreikius: 2017–2018 m. patenkinti tik 13–14 proc. atsirinktų socialinės pašalpos gavėjų būtiniausi poreikiai.
42. Siekiant suderinti paramos formas tarpusavyje, savivaldybės neįpareigos sudaryti paramos planų: nė vienu vertintu atveju jis nebuvo sudarytas, individualūs asmenų poreikiai nefiksuoti. Orientuojamasi į piniginę paramą: vertintais atvejais išmokėtos priklausiančios išmokos ar kompensacijos, bet lengvatų ir paslaugų teikta nedaug (po 2,3 proc. vertintų atvejų). Visa informacija apie paramos gavėją fiksuojama ne vienoje informacinėje sistemoje, skirtingų sistemų duomenys nėra sujungiami, o visa informacija kaupiama popierinėse bylose pagal paramos rūšis. Todėl nesudaromos sąlygos suderinti paramos formas tarpusavyje ir priimti reikiamus sprendimus.
43. Savivaldybės turėtų imtis priemonių, kad socialinę paramą gautų ir tie skurdžiai gyvenantys asmenys, kurie patys nesikreipė pagalbos, bet audito metu tik mažiau nei pusė jų nurodė, kad tokius asmenis nustato bendradarbiaudamos su NVO, bendruomenėmis, teisėsaugos, švietimo ir sveikatos įstaigomis. Europos socialinių teisių ramsčio 14 principas pabrėžia, kad

²⁶ Vyriausybės 2021-02-03 nutarimu Nr. 66 patvirtinta Socialinių paslaugų planavimo metodika.

kiekvienas neturintis pakankamai lėšų asmuo turi teisę gauti tinkamo dydžio minimalias pajamas, kurios visais gyvenimo etapais užtikrintų orų gyvenimą, ir turėti realią galimybę gauti tam reikalingų prekių ir paslaugų²⁷. Pagal 2020 m. ministerijos atliktą tyrimą²⁸ per 20 proc. teisę į paramą turinčių Lietuvos gyventojų ja nepasinaudoja. Estijos 2021 m. auditas „Vyresnio amžiaus žmonių socialinių problemų nustatymas savivaldybėse“ parodė, kad rizikos grupėse yra kur kas daugiau vyresnio amžiaus žmonių nei tų, kuriais realiai rūpinasi savivaldybės, ir kad reikia aktyvinti prevencinį socialinį darbą su šiais žmonėmis. Remdamiesi Danijos ir Suomijos pavyzdžiais²⁹, kur įstatymai įpareigoja vietos valdžios institucijas lankyti vyresnio amžiaus žmones namuose (pvz., ne rečiau kaip kartą per metus), estų auditoriai rekomendavo nustatyti prievolę savivaldybėms, kad jų prevencinis darbas apimtų ir vyresnio amžiaus žmones, kuriems galimai reikia pagalbos, bet patys nesikreipė arba apie juos informacija savivaldybei nebuvo suteikta.

44. Siekiant, kad socialinė parama užtikrintų jos gavėjų minimalius ir individualius poreikius ir skatintų integraciją į darbo rinką, savivaldybėse būtina taikyti šios paramos kompleksinio teikimo modelį. Pateikta viena svarbiausių šio audito rekomendacijų – sukurti priemones, kurias pritaikius savivaldybės turėtų galimybę nustatyti, planuoti ir stebėti asmeniui ar šeimai skirtą socialinę paramą, jos veiksmingumą (terminas 2022-12-31). Seimo Audito komitetas 2019-09-25 sprendimu pasiūlė savivaldybėms bendradarbiaujant su ministerija imtis veiksmų nelaukiant galutinio rekomendacijos termino.

Audito komiteto 2019-09-25 siūlymas:

1. Skiriant paramą visapusiškai įvertinti konkrečią šeimos (asmens) faktinę situaciją ir pagal ją parinkti teikiamos paramos formas taip, kad jų derinys duotų optimalų rezultatą užtikrinant minimalius vartojimo poreikius;
 2. Galintiems dirbti socialinės paramos gavėjams teikti socialines paslaugas, įgalinančias ir motyvuojančias integruotis į darbo rinką;
 3. Skatinti socialinių paslaugų rinkos plėtrą ir kad daugiau paslaugų teiktų NVO ar kiti teikėjai, atsižvelgiant į konkrečios savivaldybės gyventojų poreikius.
-

45. Įgyvendinant rekomendaciją priimti įstatymo pakeitimai³⁰, kuriais piniginės socialinės paramos teikimo principai papildyti adekvatumo ir įgalinimo principais. Pradėta įgyvendinti viena rekomendacijos priemonių: šešiose savivaldybėse vykdomas bandomasis modelis, kur ilgalaikiai bedarbiai, patiriantys socialinę riziką ir turintys daugybinių problemų, motyvuojami grįžti į darbo rinką, skatinama jų socialinė integracija ir užimtumas. 2020 m. į projektą papildomai įtrauktos 24 savivaldybės (šiuo metu iš viso dalyvauja 29 savivaldybės, nes viena atsisakė dalyvauti), projektas vykdomas 2020–2021 m., bet įgyvendinimas stringa dėl karantino, jį numatoma pratęsti iki 2022-06-30 (2019–2021 m. I pusm. panaudota 8,1 proc. projekto lėšų). Rekomendacijos įgyvendinimas turės apimti visas socialinės pašalpos gavėjų grupes, ne tik ilgalaikių bedarbių grąžinimą į darbo rinką ir jų socialinę integraciją.
46. Rekomendacija dėl socialinės paramos kompleksinio teikimo modelio yra itin svarbi siekiant pokyčių socialinės paramos sistemoje. Tačiau, praėjus daugiau nei 2 metams po jos pateikimo, kol kas esminių gerėjimo pokyčių nematyti (pavyzdys).

²⁷ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, „Socialinės paramos išmokų nepaėmimo tyrimas: Europos Sąjungos taikomų metodikų apžvalga ir pritaikymas Lietuvoje“, 2020.

²⁸ Ten pat.

²⁹ Atitinkamai Danijos Socialinių paslaugų įstatymas, prieiga per internetą: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1548>; Suomijos Pagyvenusių žmonių funkcionavimo rėmimo ir socialinių bei sveikatos paslaugų pagyvenusiems žmonėms įstatymas, prieiga per internetą <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980> (žiūrėta 2021-11-16).

³⁰ Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas, 3 str. 4 ir 5 p.

Savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo rodiklių pavyzdžiai

- Išlaidos socialinei apsaugai nuo visų savivaldybės išlaidų (2018 m. – 12,5 proc., 2019 m. – 12,2 proc., 2020 m. – 11,4 proc.) tik mažėja;
 - 2017–2019 m. nuo 61,4 iki 58 proc. mažėjo socialinės pašalpos gavėjų, per metus gavusių bent vienos rūšies socialinę paslaugą. 2020 m. jų dar labiau sumažėjo – iki 53 proc., tam įtakos galėjo turėti paslaugų teikimo iššūkiai COVID-19 pandemijos laikotarpiu, nors jos metu ypač aktualus paslaugų prieinamumas pažeidžiamiausioms grupėms;
 - 2018 m. ilgalaikių socialinės pašalpos gavėjų dalis tarp visų socialinės pašalpos gavėjų buvo 30,5, 2019 m. – 34, o 2020 m. – 29,6 proc.;
 - 2017–2019 m. skurstančių asmenų, gaunančių socialines pašalpas nemažėjo: 2017 m. – 11,8, 2019 m. – 11,6, o 2020 m. sumažėjo iki 9,6 proc. Pastebėtina, kad 2020 m. IV ketv. socialinės pašalpos gavėjų skaičiaus mažėjimui įtakos turėjo nuo 2020-06-01 pradėta mokėti darbo paieškos išmoka.
-

47. Socialinės paramos audito ataskaitoje pateiktos kompleksinės rekomendacijos dėl sistemos tobulinimo, todėl didžiausią laukiamą poveikį duotų visų jų įgyvendinimas. Trūkstant iniciatyvos spartesniam ypač svarbios rekomendacijos įgyvendinimui, priimtų pakeitimų taikymui praktikoje, vėluojant įgyvendinti rekomendaciją situacija dar negerėja. Atsižvelgiant į tai, kad socialinės paramos srityje savivaldybės vykdo savarankiškas funkcijas ir joms yra suteikti platūs įgaliojimai, ir į tai, kad audito³¹ daugelio rekomendacijų sėkmingas įgyvendinimas priklauso nuo praktinio priimtų pokyčių taikymo savivaldybėse, jos turėtų skirti ypatingą dėmesį ir prisidėti tobulinant visuomenės informavimo ir skurdžiai gyvenančių asmenų identifikavimo procesus, teikti socialines paslaugas, tinkamai įvertinusios gyventojų poreikius.

Veiklos audito 2-ojo departamento vyriausioji
valstybinė auditorė-audito grupės vadovė

Akvilė Kernagė

Veiklos audito 4-ojo departamento vadovė

Eglė Merkininkienė

³¹ „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“, 2019-07-29 Nr. VA-5.

PRIEDAI

Vertinimo ataskaitos
„Skurdo mažinimo pažangos
vertinimas“
1 priedas

Vertinimo apimtis ir metodai

Vertinimo apimtis

Vertinimo tikslas – susistemintai pateikti informaciją apie skurdo rodiklius, savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo rodiklius, išlaidas skurdui mažinti, vykdomas priemones, permainas ir pažangą įgyvendinant valstybinių auditų rekomendacijas.

Pagrindiniai vertinimo klausimai:

- skurdo rodiklių dinamika Lietuvoje ir vykdomos priemonės;
- ankstesnio Valstybės kontrolės audito³² rekomendacijų įgyvendinimas.

Vertinimo subjektas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Vertinamas laikotarpis – nuo 2020 iki 2021 metų. Siekdami įvertinti pokyčius, naudojome ir ankstesnių metų duomenis.

Duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
Skurdo rodiklių dinamika Lietuvoje	<p><u>Dokumentų peržiūra.</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams, Socialinių paslaugų, Išmokų vaikams, Socialinės paramos mokiniams, Vietos savivaldos, Užimtumo įstatymus; • EK Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategiją „Europa 2020“, Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programą, 2021–2030 m. nacionalinės pažangos planą, 17-osios Vyriausybės programą ir programos įgyvendinimo planą, 18-osios Vyriausybės programą ir programos nuostatų įgyvendinimo planą, SADM strateginius veiklos planus; • Vyriausybės nutarimus, SADM įsakymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius socialinę paramą, socialinės paramos veiksmingumo stebėseną, SADM nuostatus; • EK struktūrinių reformų pažangos vertinimo ataskaitoje (2020) ir EBPO ekonominės apžvalgos ataskaitoje (2020) pateiktas rekomendacijas Lietuvai skurdo mažinimo ir socialinės paramos srityse; • Vilniaus universiteto socialinės politikos konferencijos „COVID 19 pandemija ir lėtinės socialinės politikos ligos, laimėjimai bei receptai“ (2021) pranešimus apie skurdo ir nelygybės rodiklių 	<p>Išanalizuoti, kaip keitėsi skurdo situaciją atspindintys rodikliai šalyje ir savivaldybėse įgyvendinant skurdo mažinimo priemones, ar planuojant skurdo mažinimo priemones remiamasi prognostiniais rodikliais, priemonių poveikio vertinimais, ar priemonės planuojamos pagal pažeidžiamų asmenų grupes.</p>

³² „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“, 2019-07-29 Nr. VA-5.

Ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<p>prognozes, socialinės paramą COVID-19 pandemijos laikotarpiu;</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Europos pagalbos labiausiai skurstantiems asmenims fondo (EPLSAF) viešai skelbiamą informaciją apie fondo teikiamą paramą. <p><u>Duomenų analizė</u></p> <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Lietuvos statistikos departamento, Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato), savivaldybių socialinės paramos veiksmingumo stebėsenos duomenis; ● Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo duomenis apie skurdą ir socialinę atskirtį Lietuvoje; ● SADM 2020 m. veiklos ataskaitą, informaciją apie EK ir EBPO rekomendacijų įgyvendinimą, planuojamas ir vykdomas skurdo mažinimo priemones, joms skirtas lėšas, atliktus priemonių poveikio vertinimus ir tyrimus, skurdo ir nelygybės prognozes, vykdomą socialinės paramos veiksmingumo stebėseną savivaldybėse. <p><u>Pokalbiai su:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● SADM atstovais; ● Nacionalinio skurdo mažinimo tinklo, Vilniaus universiteto, Lietuvos statistikos departamento atstovais. <p><u>Palyginamoji analizė ir aprašomoji statistika</u> taikytos vertinant surinktus vertinimo įrodymus.</p>	
Pokyčiai po audito rekomendacijų	<p><u>Dokumentų peržiūra</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Seimo Audito komiteto sprendimą dėl efektyvesnės socialinės paramos užtikrinimo, 2019-09-25 Nr. 141-S-4 ● Vyriausybės nutarimus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius socialinių paslaugų planavimą, teisės aktų projektų galimo poveikio vertinimą; ● Estijos AAI atlikto audito ataskaitą; ● užsienio praktiką apie socialinę paramos ir paslaugų organizavimą – Danijos, Suomijos įstatymus. <p><u>Duomenų analizė</u></p> <p>Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Valstybės kontrolės atlikto valstybinio audito „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“, 2019-07-29 Nr. VA-5, rekomendacijų stebėsenos įgyvendinimo rezultatus; ● SADM dokumentus, susijusius su priemonių poveikio vertinimu. <p><u>Pokalbiai su:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● SADM atstovais; ● Vilniaus universiteto atstovais. <p><u>Palyginamoji analizė ir aprašomoji statistika</u> taikytos vertinant surinktus vertinimo įrodymus.</p>	<p>Išanalizuoti, kokia yra valstybinio audito „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“ rekomendacijų įgyvendinimo būklė ir pasiekti rezultatai, kokių priemonių imasi SADM siekdama įgyvendinti audito rekomendacijas, ar vykdoma priemonių poveikio stebėseną priemonių vykdymo eigoje/ įvykdžius.</p>

Vertinimo ataskaitos
„Skurdo mažinimo pažangos
vertinimas“
2 priedas

Socialinės paramos veiksmingumo indekso rodikliai³³

Sritis: SKURDO MAŽINIMAS. Rodiklių kryptis: neigiama (mažiau – geriau).

Skurdo rizikos lygis procentais

Ilgalaikių socialinės pašalpos gavėjų dalis procentais tarp visų socialinės pašalpos gavėjų

Asmenų, per vienus metus grįžusių į socialinės paramos sistemą (pakartotinai gavusių socialinę pašalpą), dalis procentais

Ilgą laiką socialinę pašalpą gaunančių šeimų, auginančių vaikus, dalis procentais tarp visų socialinę pašalpą gaunančių šeimų, auginančių vaikus

Sritis: PAGALBA. Dimensija: PINIGINĖ SOCIALINĖ PARAMA. Rodiklių kryptis: teigiama (daugiau – geriau).

Socialinės pašalpos gavėjų bendros pajamos procentais nuo MVPD

Socialinės pašalpos gavėjų gaunamos piniginės socialinės paramos bendra vertė procentais nuo MVPD

Asmenų, gaunančių socialinę pašalpą pinigine forma, dalis procentais tarp visų socialinės pašalpos gavėjų

Savivaldybės tarybos sprendimu ir Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme nenumatytais atvejais skiriamos piniginės socialinės paramos dydis procentais nuo bendros jai ir socialinei pašalpai mokėti skirtos sumos

Socialinės pašalpos gavėjų ir skurstančių asmenų santykis procentais

Socialinę pašalpą gaunančių šeimų, kurioms socialinė pašalpa nesumažinta ir kurioms mokama ne tik vaikui priklausanti socialinė pašalpa, dalis procentais

Sritis: PAGALBA. Dimensija: SOCIALINĖS PASLAUGOS. Rodiklių kryptis: teigiama (daugiau – geriau).

Socialinės pašalpos gavėjų per metus gaunamų socialinių paslaugų vertė eurais

Socialinės pašalpos gavėjų šeimų, per metus gavusių bent vienos rūšies socialinę paslaugą, dalis procentais tarp visų socialinės pašalpos gavėjų šeimų

Socialinės pašalpos gavėjų šeimų, per metus gavusių bent trijų rūšių socialines paslaugas, dalis procentais tarp visų socialinės pašalpos gavėjų šeimų

Savivaldybių interneto svetainių informacijos kokybės vertinimas

Socialinės pašalpos gavėjų informavimo kokybės vertinimas

Sritis: PAGALBA. Dimensija: UŽIMTUMAS. Rodiklių kryptis: teigiama (daugiau – geriau).

Užimtumo tarnyboje prie SADM registruotų socialinės pašalpos gavėjų, dalyvaujančių ADRPP, dalis procentais tarp visų Užimtumo tarnyboje registruotų socialinės pašalpos gavėjų

Suaugusių socialinės pašalpos gavėjų, kurie gauna su darbo santykiais susijusias pajamas (įskaitant savarankiškai dirbančius), dalis procentais

Šeimų, kurios augina vaikus, gauna socialinę pašalpą ir kurių bent vienas suaugęs asmuo gauna su darbo santykiais susijusias pajamas (įskaitant savarankiškai dirbančius), dalis procentais

Asmenų, gaunančių papildomai skiriamą socialinę pašalpą įsidarbinus, dalis procentais tarp visų įsidarbinusių socialinės pašalpos gavėjų

Asmenų, gaunančių socialinę pašalpą, įdarbintų nuolatiniam darbui, dalis procentais tarp visų Užimtumo tarnyboje registruotų socialinės pašalpos gavėjų

Sritis: PAGALBA. Dimensija: BŪSTAS. Rodiklių kryptis: teigiama (daugiau – geriau, jei nenurodyta kitaip).

Patenkinto socialinio būsto poreikio dalis savivaldybėje procentais

Vidutinė asmens (šeimos) socialinio būsto laukimo trukmė mėnesiais (mažiau – geriau)

Socialinio būsto nuomininkų, gaunančių būsto šildymo, karšto ir geriamojo vandens išlaidų kompensacijas, dalis procentais

Laikino apgyvendinimo vietų skaičius 1 000 gyventojų

Socialinio būsto laukiančių asmenų (šeimų), kurie (kurios) gauna būsto nuomos mokesčio dalies kompensaciją, dalis procentais

³³ 2021-09-14 įsakymu Nr. A1-656 patvirtinta Socialinės paramos veiksmingumo stebėsenos Lietuvos Respublikos savivaldybėse metodika.

Sritis: PREVENCIJA. Dimensija: IŠTEKLIAI. Rodiklių kryptis: teigiama (daugiau – geriau).

Savivaldybės išlaidos eurais socialinei apsaugai, tenkančios vienam skurstančiajam

Savivaldybės išlaidų socialinei apsaugai dalis procentais nuo visų išlaidų

Savivaldybės išlaidų nevyriausybinų organizacijų teikiamoms socialinėms paslaugoms finansuoti, palyginti su savivaldybės išlaidomis socialinėms paslaugoms, dalis procentais

Socialinių darbuotojų ir socialinių darbuotojų padėjėjų skaičius, tenkantis 100 skurstančiųjų

Vienam gyventojui tenkanti savivaldybės išlaidų transportui suma eurais

Sritis: PREVENCIJA. Dimensija: APLINKA. Rodiklių kryptis: teigiama (daugiau – geriau).

Asmenų, apdraustų visų rūšių socialiniu draudimu, dalis procentais tarp visų darbingo amžiaus gyventojų

ADRPP priemonėse dalyvaujančių asmenų dalis procentais tarp visų Užimtumo tarnyboje registruotų bedarbių

Neįgalųjų reikmėms pritaikytų būstų dalis procentais, palyginti su visais sąlygas atitinkančiais prašymais pritaikyti būstą neįgaliesiems

Dienos centruose paslaugas gavusių vaikų dalis procentais tarp visų mokyklinio amžiaus vaikų

Vaikų, dalyvaujančių ikimokyklinio ugdymo sistemoje, dalis procentais

Vertinimo ataskaitos
„Skurdo mažinimo pažangos
vertinimas“
3 priedas

Audito „Ar socialinė parama užtikrina skurdžiai gyvenančių asmenų minimalius vartojimo poreikius ir skatina įsitraukti į darbo rinką“ rekomendacijų įgyvendinimo planas

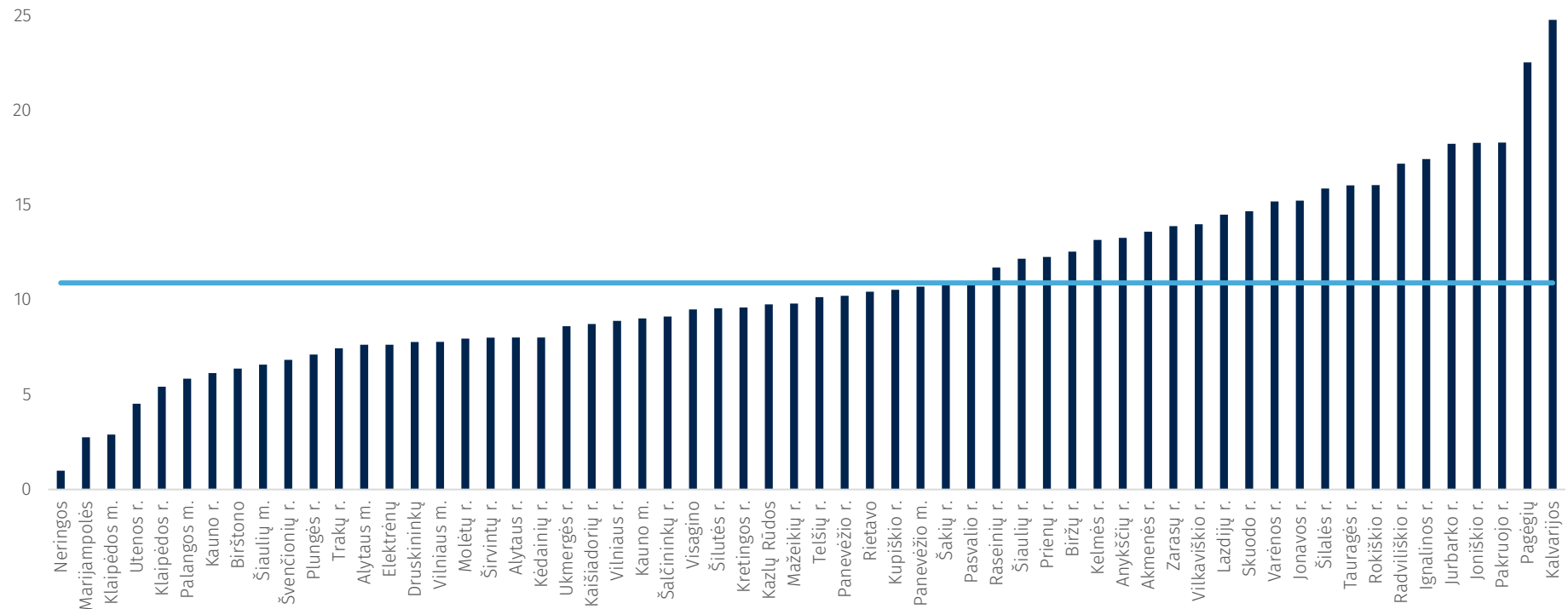
Nr.	Rekomendacija/priemonė	Rekomendacijos /priemonės įgyvendinimo terminas	Būklė	Laiko būklė
1.	Siekiant, kad socialinė parama užtikrintų jos gavėjų minimalius ir individualius poreikius ir skatintų integraciją į darbo rinką, savivaldybėse būtina taikyti socialinės paramos kompleksinio teikimo modelį. Tam reikalinga sukurti priemones, kurias pritaikius savivaldybės turėtų galimybę nustatyti, planuoti ir stebėti asmeniui ar šeimai skirtą socialinę paramą, jos veiksmingumą.	2022-12-31	Laukiama įgyvendinimo	Terminas nesibaigęs
1.1.	Atlikti Užimtumo skatinimo modelio rezultatų vertinimą.	2022-06-30	Laukiama įgyvendinimo	Terminas nesibaigęs
1.2.	Įgyvendinti užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims bandomąjį modelį Alytaus miesto, Akmenės rajono, Druskininkų, Pagėgių, Panevėžio miesto ir Šilutės rajono savivaldybėse (toliau – Užimtumo skatinimo modelis).	2022-03-31	Laukiama įgyvendinimo	Terminas nesibaigęs
1.3.	Įgyvendinus projektus „Socialinės paramos prieinamumo didinimas“ ir „Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos elektroninių paslaugų plėtra“, užtikrinti socialinės paramos prieinamumą ir kompleksškumą derinant socialinės paramos formas tarpusavyje, atsižvelgiant į asmens (šeimoms) individualius poreikius.	2022-12-31	Laukiama įgyvendinimo	Terminas nesibaigęs
1.4.	Organizuoti gerosios patirties pasidalijimo renginius savivaldybėms apie Užimtumo skatinimo modelio įgyvendinimo metu pasiteisinusias užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugas bei priemones nedirbantiems ir socialinę paramą gaunantiems asmenims.	2022-09-30	Laukiama įgyvendinimo	Terminas nesibaigęs
1.5.	Siekiant socialinės paramos efektyvumo (socialinės paramos prieinamumo, įgalinimo ir adekvatumo), tobulinti Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, tikslinant piniginės socialinės paramos teikimo principus.	2020-09-30	Įgyvendinta	Laiku
1.6.	Tobulinti teisinį reglamentavimą, atsižvelgiant į Užimtumo skatinimo modelio rezultatų vertinimo išvadas.	2022-09-30	Laukiama įgyvendinimo	Terminas nesibaigęs
2.	Siekiant didinti socialinės paramos prieinamumą, kad informacija visuomenei būtų pateikiama aiškiai ir suprantamai, parama būtų teikiama patogiau ir pasiektų visus asmenis, kuriems ji reikalinga: pateikti informavimo priemonėse susistemintą informaciją apie visas paramos rūšis pagal gyvenimo atvejus.	2020-06-30	Įgyvendinta	Vėlavo
2.1.	Konsultuojantis su socialiniais partneriais – Lietuvos savivaldybių asociacija, nevyriausybėmis organizacijomis ir kitomis suinteresuotomis šalimis, identifikuoti veiksmingiausius informacijos teikimo būdus paramos gavėjams ir juos naudoti informacijos sklaidai.	2019-12-31	Įgyvendinta	Vėlavo
2.2.	Parengti, paskelbti ir išplatinti savivaldybėms, nevyriausybiniams organizacijoms ir kitoms suinteresuotoms grupėms susistemintą informaciją (platinti skirtas informacijos rinkinys ir informacinis leidinys) apie socialinės paramos rūšis ir socialinio draudimo išmokas pagal gyvenimo atvejus.	2020-03-31	Įgyvendinta	Vėlavo
2.3.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos svetainėje www.socmin.lrv.lt sukurti informacijos pateikimo platformą, kurioje informacija apie visas socialinės paramos rūšis ir socialinio draudimo išmokas būtų pateikta pagal gyvenimo atvejus,	2020-06-30	Įgyvendinta	Vėlavo

Nr.	Rekomendacija/priemonė	Rekomendacijos /priemonės įgyvendinimo terminas	Būklė	Laiko būklė
	susisteminta, vienoje vietoje ir lengvai pasiekama bei suprantama gyventojams.			
3.	Siekiant didinti socialinės paramos prieinamumą, kad informacija visuomenei būtų pateikiama aiškiai ir suprantamai, parama būtų teikiama patogiau ir pasiektų visus asmenis, kuriems ji reikalinga: tobulinti informacines sistemas, kad būtų užtikrintos prašymų pateikimo, asmens bylos formavimo ir prieigų prie trūkstatų registų ar informacinių sistemų galimybės.	2021-09-30	Laukiama įgyvendinimo	Vėluoja
3.1.	Įdiegti visų socialinės paramos formų elektroninį prašymą.	2021-09-30	Laukiama įgyvendinimo	Vėluoja
3.2.	Sukurti elektroninę asmens bylą, kurioje būtų kaupiami duomenys apie visą asmeniui / šeimai teikiamą paramą (paslaugas, išmokas ir lengvatas).	2021-09-30	Laukiama įgyvendinimo	Vėluoja
3.3.	Sukurti prieigas prie registų ar informacinių sistemų, kurių duomenis savivaldybės naudoja teikdamos socialinę paramą.	2021-09-30	Laukiama įgyvendinimo	Vėluoja
3.4.	Sukurti SPIS socialiniams darbuotojams skirtą posistemį bei mobiliąją aplikaciją, leidžiančią pagerinti socialinių darbuotojų darbo organizavimą bei teikiamų paslaugų kokybę.	2021-09-30	Įgyvendinta	Vėlavo
4.	Siekiant užtikrinti, kad galintys dirbti asmenys galėtų lengviau integruotis į darbo rinką, ir remti negalinčių dirbti socialinį aktyvumą: tikslinti socialinių paslaugų planų sudarymo metodiką – numatyti detalų paslaugų poreikio nustatymo procesą.	2020-12-31	Įgyvendinta	Vėlavo
4.1.	Parengti Vyriausybės 2006-11-15 nutarimo Nr. 1132 „Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo“ pakeitimo projektą, suderinti jį su Lietuvos savivaldybių asociacija bei kitomis suinteresuotomis institucijomis ir pateikti Vyriausybei.	2020-12-31	Įgyvendinta	Vėlavo
5.	Siekiant užtikrinti, kad galintys dirbti asmenys galėtų lengviau integruotis į darbo rinką, ir remti negalinčių dirbti socialinį aktyvumą: parengti teisės aktų pakeitimus įvertinus papildomos socialinės pašalpos įsidarbinus skyrimo sąlygas ir taikymo praktiką.	2020-09-30	Įgyvendinta	Laiku
5.1.	Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas gauti papildomą socialinę pašalpą įsidarbinus, tobulinti Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą, peržiūrint ir supaprastinant papildomai skiriamos socialinės pašalpos įsidarbinus gavimo kriterijus.	2020-09-30	Įgyvendinta	Laiku
6.	Siekiant vykdyti įrodymais grįstą politiką, priimti pagrįstus sprendimus ir analizuoti vykdomų priemonių ir investicijų poveikį visuomenės socialinei gerovei: tobulinti valstybės socialinės paramos efektyvumo ir poveikio stebėsenos sistemą.	2021-03-31	Įgyvendinta	Laiku
6.1.	Patobulinti valstybės socialinės paramos efektyvumo ir poveikio vertinimo sistemą, įdiegiant socialinės paramos, fiskalinės ir socialinės apsaugos politikos analizės modelio EUROMOD Lietuvos komponentą.	2020-03-31	Įgyvendinta	Laiku
6.2.	Taikyti EUROMOD praktiškai atliekant įrodymais grindžiamą socialinės paramos sprendimų planavimą ir vertinimą, keičiant teisės aktus dėl socialinės paramos.	2021-03-31	Įgyvendinta	Laiku
7.	Siekiant vykdyti įrodymais grįstą politiką, priimti pagrįstus sprendimus ir analizuoti vykdomų priemonių ir investicijų poveikį visuomenės socialinei gerovei: sukurti savivaldybių socialinės paramos rezultatyvumo matavimo sistemą.	2021-03-31	Įgyvendinta	Vėlavo
7.1.	Nusistatyti duomenų rinkimo ir stebėsenos tvarką.	2021-03-31	Įgyvendinta	Vėlavo
7.2.	Sukurti ir su savivaldybėmis suderinti socialinės paramos rezultatyvumo matavimo rodiklių rinkinį.	2021-03-31	Įgyvendinta	Vėlavo
7.3.	Viešai skelbti savivaldybių socialinės paramos stebėsenos pagal nustatytą rodiklių rinkinį rezultatus.	2021-03-31	Įgyvendinta	Vėlavo

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Vertinimo ataskaitos
 „Skurdo mažinimo pažangos
 vertinimas“
 4 priedas

Socialinės pašalpos gavėjų ir skurstančių asmenų santykis (proc.) savivaldybėse 2020 m., palyginti su šio rodiklio vidutiniu dydžiu (10,9 proc.)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal SPVI duomenis

